

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Resolviones Lvtherianae S^vp^r Propositionibvs Svis
Lipsiae Dispvtatis**

Luther, Martin

Vvittenbergae, 1519

VD16 L 5795

Ihesvs. Optimo Et Ervdito Viro D. Georgio Spalatino Illustriss. Principis
Friderici Saxoni[a]e Electoris Imperij eiusde[m]q[ue] Vicarij &c. a libellis &
sacris. suo S.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32453

IHESVS.
OPTIMO ET ERVDITO VIRO D.
Georgio Spalatino Illustriſſ. Principis Frī
derici Saxonię Electoris Imperij ciuſdēq;
Vicarij &c. a libellis & ſacris ſuo S.

¶ Historiam fam oſe huiꝝ diſputatiōis, quā Lipsię habuimus, optime Spalatine, cupis noſſe, ea vel maxime cauſa, qꝫ audieris Eccī n̄m & Eccīan̄ factōnis aliquot homines, iam diu & ſecure triumphare, encomiaq; cātare, Ego ſane gaudeo & gratias ago, ſi tam vera eſt victoria, qꝫ magna eſt iactantia, Quid em Christianis, pſertim theologis, magis optādū, qꝫ vt veritas triūphet, error traducatur. Sed rurſus, qñ vñq; auditū ē a ſeculo, hanc eſſe gloriam verā & ſtabilem, que ſeipſam pdiſcat, & ante tempus iactat? Nōne in hanc ſunt puerbia aedita, Ecomiſtrante victoriā, Rumor ante ſalutem, Deinde illꝫ triuī, Propria lauſ ſorder, & laudet e os alienū? Tū Christus, ſi gloriam meā queror, gloria mea nihil eſt. Et prouerbiorum Salomon, h̄c creditas (inquit) ad quā i principio festinat, in ſine benedictio ne carebit. Iuſtus em (vt ſcriptura dicit) i principio non eſt iactator, ſed accuſator ſui, Phariseus aut̄ primo eſt laudator ſui, ſimul accuſator oīm alioꝝ. De Eccio noſtro aut̄ eo facilius credo, iactasse eū victorias, q; iā oīm mihi eſt iingeniu hominiſ perspectū, vt gloriæ miferrimū mancipiū, tū q; iam magis expertus ſum, ſolere eū in diſputatiōe magis criminari qꝫ diſputare, & moie indectoꝝ declamatorū, tempus conuic̄is & contumelijs hoīim perdere. Ideo nihil mirū, ſi nō niſi gl̄am querat. Mihi vero, qui iā duos annos patior, multos eiusmōi victorię iactatissimos & vaniſſimos gloriatores, rabidofeſc̄ cri- miatores, deinde contēpli, nescio, que tartara mihi intentata, Pro minimo eſt, hanc eorū ſimulatā gloriam audire, quorum magis mifereri q; pigere oporteat. Nā ſi conſcientia eorū idem gloriaretur, ne dubiſeſ, foris neq; gloriareñ neq; criminareñ, Tamē vt tibi ſatisfaciā, breuiter rem ipam, ſecundum veritatem deſcribam, & ita deſcribam, vt intelligere poſſis, diſputatiōem illā ſuifte pditionē temporis, nō inquisitiōē veritatis. Deinde Eccī Eccian oſe ſimulare in gl̄a aliid, & aliud ſentire in conſcientia. Nā quantū, in Eccio fuī, fere nullus ſcopus tactus eſt Sin tactus ē, nō niſi notiſſimiſ & vulgo pculcatiſ argumentiſ

Aij

certatū est. Nam deus nouit, q̄ torā istam conclusionū cohortem multo acerius & validius nostri Vuittebergenses duobus annis oppugnauerūt, & ita examinauerūt, vt ossa earū nūc erare licuerit, q̄ Eccius vix in facie curis leuiter pstrinxit, nisi q̄ m̄lto fortius clamauit, vna hora, q̄ nos integris duob⁹ annis, ac gestibus ī maniter fastuosis & glorioſis, etiā ſeipm clamatorē ſuperare velle viſus eſt. His em̄ morib⁹ ſane quietis & tranquillitatis, pacificā illā & in silentio ac mysterio plūndissime quietifimēq̄ latente theologiā quæſuit hucusq; Ecciana modestia, Ita me de⁹ ameri, fateri cogor, nos esse victos clamore & gestu, hoc eſt Ecciana modestia, ſic em̄ ipſe vocat, Verum anteq̄ rem ipsam dīcā, prefabor & veniā petram, ſi homines quodam, iuoluā parit, libēter omissur⁹, ſi ipſi ſele nō iuoluiffent sine cā, & vt dī, neutrales & indifferentes habuiffent vtrinq; Ideo non mihi ſed ſibi imputabūt, ſi tangant & iipi, quos par glorię ſtudiū, & inueterata ſiam diu inuidia coegit, pro Eccio cōtra nos machinari, nō bonas machinas, nō ſane om̄es dico, Nam ſunt in ea Academia p̄clarissima, candidissimi, & rectorū ſtudiorū optimi assertores, atq; hoc ip̄o tñ nomine alterius illi⁹ fermēti hominib⁹, velut ſudes in oculis, & offendiculū a latere, vt Iosue verbis dixerim. Sed & prudentiſſimus ſenatus, ornatissimiq; ciues, tam abſunt ab hoc maligno ingenio, vt nemo magis ab om̄inet, hoc peruersum & bonis literis inimicum genus. Om̄iū autē maxime laudandus eſt ILLUSTRISSIMUS Princeps dux Georgius, qui vere principali clementia & munificētia, nihil omisit, qd ad felicissimum huius diſputationis fructum facere poffit, ſi talis fuifſet, ve pura veritas, poſthabita gloria, queret, deniq; & ſua ſplendidissima preſentia id negocij dignatus ei mitifice iluſtrare, om̄ia cauens & montes, vi moderate & q̄rēdæ veritatis ſtudio agerentur, Nihil ergo optimē huic vniuerſitati me debere cōſiteor, q̄ om̄ē honorē, & om̄ne officiū, dūrataxat inuidia quorūdā (vt ſunt res mortaliū ex nulla parte integre) fateor mihi ſatis diſplicuisse.

Igit̄ hæc eſt ſiue tragedia ſiue comedia huius diſputationis (quā Satyrā potius dixeris). Primo ruptū eſt pactū, quo inter Eccī & nos cōuenerat, vt libere diſputare, & excepta per noſta, ios in publicū totius orbis iudicium ederent, quē adm̄ odū in literis vtrinq; editis legitur, Nā voluit potius Eccī nō ſine Notarijs, meritis & liberis clamoribus ſrem agi, Conſenserunt in idem ſatisfactionis viri, vbi hoc obtinere nō potuerūt, ad alia pacti illusionē itū eſt, ſcz ne excepta per Notarios ederent, niſi

judicibus nominatim & communiter electis oblata, accepissent
sententia. Additum est commentum, q̄ velut honestissimo titulo
hoc fore disfragium apud idiotas ornaretur, videlicet, oportere ius-
dices certos habere, quos si recusaremus, iam haberent, quo in
odiū vulgi nos traherent & iactarent. Nolle scz nos pati vlo-
los iudices, Ita solidissima veritas Eccij & Eccianorum, metuit
lucem & publicum, sibi scz optime cōscia, quasi orbis & cuiuscq;
optimi viri iudicium parum sit, quo recepta sunt tam multa, q̄
olim sancti Patres dixerūt, scripserant, disputauerunt, Fecerūt
ita, forte q̄ iudices fore sperarent eos, q̄s in universitatibus pas-
sim contra nos, pro se stare sciebant, aut quod magis suspicor.
q̄ Eccius meus cōscius sibi non intellecta fesscripturę. Latibus
lū huius conscientię hac ratione quereret, nam & si est homo in li-
teris humānis & opinōibus scholasticis varie & copiose erudit⁹
in sacrarum literarū ego inanem inueni disputatorem, qđ mihi
pro modestia sua ignoscet, quia verū dico, & suo tempore p̄
babō, vbi ea non sufficerint, q̄ ipse met in papyrum effudit
testimonia imperiti huius credibilis nimis, non q̄ mihi soli
vendicē scripturarū sanctarū scientiā (sic ēm me soler crimiari,
qñ alid qđ dicat nō ē ad manū sed q̄ arbitrer me ī sacris literis
tm versatum & exercitatum, vt de scholastici theologi scientia,
qui sacras literas vix a limie salutauit, possim sine periculo p̄
nunciare.

Altera machina fuit, Carlstadi⁹ noster secū libros attulerat.
Cū si hō nestissima disputandi & tutissima ratio, ex pr̄sentib⁹
libris loca ostendere, & dicta vel probare vel confutare, mag-
no tumultu, hoc Eccius noster detrectauit. Nā videbatur cuī
usdam cōp̄ilatoris ingenio & opera frenus, multas cōfarcinasse
autoritates S. patrū, studioq; factionis sue auxisse, sibi periculū
erat, nec sicut aliquoties cōuincebat, ita semper cōuinceretur
male induxisse dicta patrū, Nam cū precedentia & sequentia
non vidisset (neccē veritas, vt dixi, querebat) ita illas aptauit
ad propositū, vt nihil minus valeret ad propositū, nisi q̄ des-
lectabat eū aliquādō & risum miscere auditorio. Statuerunt
itaq; pro Eccj voluntate, libros domi relinquendos esse, & so-
lius memorij & lingue viribus, ac libertate disputandū, hoc ē
quod optimi quidā dixerunt, hanc disputationē non de veri-
tate, sed de laude memorij & lingue agitari. Pretexuit tñ & hic
Adam ille, folium sici pulcherrimū, quod sane nullus, nisi sit
sipes, intelligat, videlicet puerile & ridiculū esse, theologum e
libris aut schēdis disputare. Et mirū q̄ blandū sibi vulgi mur-
Aij

mir hoc ingenio inveniērūt, quod de his reb⁹ iudicat, sicut de pueris scholasticis exercitamētis, quasi non & Aug. contra Manicheos & Donatistas collatis libris pugnauerit. Verū, veritatem ille querebat, non gloriam.

Pretereo, qđ Eccio necesse fuit vltimū verbum cedere, siue opponeret, siue respōderet, vt sic argumenta in soluta facilius victoriam simularent. Tū si alicui reſinend⁹ dicit⁹ fuisset dies liberū illi fuisse hoc non obſeruare, nos religiosos & obſeruantes esse oportuit, Breuiter, qui pugnatū veneramus contra errores & heres, cū inuidia & vana gloria negotiū habere coacti sumus, Nā qđ ad me pertinet, cū me tot concionib⁹ in populo fabulā & ſibilū faceret, ita volentib⁹ ſuis ſquamis, libēs traſeo, vt qui nihil eque optarim, qđ nominis mei obliuionē. Nec ſic tñ quicqđ promouerūt, nata velint, teſtarī coguntur & ipſi, Carolostadij positiones, domū ſaluas rediſſe, nec vna vel syllaba cōfutatas, quas etiam crudas deo orare Eccius statuerat, Quin egregius iſte ſcholastico rū doctoř ſpatronus, qđ caueret, ne vietus videretur, inter diſputādū Protheū imitatus ſubito, ea qđ in principio, magno impetu impugnarat, in fine oia cōcēdit, imo affirmauit, tū p̄ occupans gloriat⁹ ē, qđ in ſenectū ſuā Carolostadii p̄traxerit, audēs etiā hoc dicere, ſcholasticos doctores nūqđ aliter docuiffe & ſapuiffe, Qđ cū ſentire impudenti⁹ dici, qđ audire poſſit, quicqđ ſcholasticos legiſſet, ſic ſane tēperauit, vt Scotū cū Scotiftis ſuīs, & Capreolū cū Thomiftis ſuīs cōftanter negaret, antiquiores Altisiod, Bonau, & nſcio qđ autores allegans. Credo aut̄, qđ hec ſuę farinę hoib⁹ magnē cruciſuerit, & ſi riſū miferrime ſimularent, cū duceſuū, tā ſorti⁹ aggrefſū certamē relictis signis, mox ſenſerūt (ſi m̄ ſenſerūt) deforſe exercitus & tranſ fugā faciūt. Nam id Carolostadio ſatis erat, ſcholastico rū doctoř tres celebriores ſectas fuiffe ab Eccio eadē hora negatas, quas niſi negaſſet, Pelagianus Ingolſtadii reuertitur erat. Certū eſt em̄ Modernos (quos vocat) cū Schotiftis & Thomiftis in hac re (i. lib. arb. & ḡa) conſentire, excepto uno Gregorio Ariminēſe, quē oēs damnāt, qui & ip̄ eos Pelagianis deteriores eſſe & recte & efficacit cōuincit. Isem̄ ſolus inter ſcholasticos, contra oēs ſcholasticos rectiōres, cū Carolostadio, idefit Auguſtino & Ap̄lo Paulo conſentit, Nam Pelagiani & ſi ſine gratia, opus bonum fieri poſſe afferuerint, nō tñ ſine grā cœlū obiineri dixerūt. Idē certe dicūt ſcholastici, dū ſine gratia opus bonū, ſed nō meritorū fieri doct̄. Deinde ſup̄ Pelagianos addūt, hominem h̄e dictamē naturale recte rōnis, cuiſe poſſit naturaliſt cōformare

voluntas, ybi Pelagiani hominē adiuuari per legē dei dixerūt,
Nec hāc metamorphosin Ecciano igit̄o alienā existimes, est
in ea prōp̄issimus, Nā hac die quidem cū Gregorio (vt dixi)
sensit & Carolostadio, rursus altera mecum cōgressus, eūdē mihi
Gregorii ī eadē etiā materia negauit, ppter articulū Huss. Cō-
cilio Cōstantiensi damnatū, Ita vere mirificus ē, & cui non vi-
derim similē, disputator Eccius, apd̄ quē nihil sit vel periculi
vel vicij, Gregorij Arimineñ, sentētiā cū D. Carolo stadio cō-
tra oēscholasticos pugnante, p scholasticis amplecti, eūdem
rursus p scholasticis eisdē, in eadē re repudiare. Sic habes vic-
toriā, qua gloria ē Eccius, gloriaturq; suū fermētū, q negatis
sere omib⁹ scholasticis doctorib⁹ (quos tutandos suscepereāt)
cū Ecclesiasticis consentiūt.

Sed & nos Vuittebergae
sciebamus scholasticos doctores, si cū tenebris suis (id est lumen
nature sc̄ēdū Eccii) Aristotele negant, posse conuenire cū Ec-
clesiasticis, Verū hāc negādi rationē, & p negationē cōcordā-
di Vuittebergae ignorātes, Lipsię didicimus, quā & tibi & oib⁹
qui volūt, ecce libēter cōm facimus, Prīmū vt i exordio dis-
putatiōis, alicui⁹ dicta fortiter impugnes, prestatuſ, etiā p pub-
licas chedas, te cōtra nouā doctrinā p veritate fidei & honore
sancte eccl̄ie pugnatū, ita vt mōtes p̄turire p̄uet, tū in ne-
gocio sensim & subdole cedēs, ne q̄ste viciſ ſentias, idē con-
ſtāter affirmit, & simul viciſ gloriſ. Deinde multa cōfidē-
tia ſingēdū tibi ē, nullū eorū q̄ adsūt, h̄c, v̄l memoria, v̄l ſen-
ſum cōm, vt libere queas dīcere, te ab initio ita ſenſile, & hāc
nō nouā, ſed veterē elle doctrinā, nihil morat⁹ interim, ſi ami-
ſeris totū exercitū doctoriū, q̄s defendere pp̄fueras, Atq; hic
qdē ē modus & euētus Caroloſtadianę & Eccianę disputatiōis

Post hēc inecum cōgressus ē, de primatu Rō: Pontificis, de
purgatorio, de indulgijs, de pñia, de p̄tate absolūdi cui⁹ li-
bet facerdoſis, In q̄b⁹ oib⁹ qd fecerim⁹ ſuo videbiſ die, Nā de
me partius mihi dīcēdū ē, ne mihi p̄co fiā, Interim hoc dico,
q̄ de pñia & purgatorio, ip̄e pene ignoro, q̄tū diſſenserimus,
Nā penitētiā incipere ab amore iustitiae laudabile qdē eſſe, ſed
nō neceſſariū voluit, qd̄ ego oīno neceſſariū aſſero vſq; adhuc
cū an grām (q̄ ē charitas) nō poſſit fieri vllū op̄ bonū, vt ip̄
ſemet cōcſſerat, Causa diſſidij mihi viſa ē, q̄ ille multiſ auto-
ritatib⁹ iductis, pñiam a tōre etiā ſeruili ic̄ipi cōtēderit, vel Ag-
norās vel diſſimulās, q̄ ſeruili ſiōr ī hac vita nō penit⁹ tollit,
Idō etiā iſuſa grā, q̄ ic̄ipit penitētiā, tōre ſeruile cōmouet, ſi
op̄a tōre ſiſialē, cū ſint op̄a dei terribilīa, dū viuſicatur⁹ oſ-
cīdit &c. An at aīc eēt certe dſalute & grā i eis augeret, dixi me

nscire, iuxta disputationē meam in resolutorio, ne eundem ipse demonstrauit contrariū. Ita ad huc media penderentia.

De indulgentijs pene concordam⁹, quę & prope in risum abierunt, siquidē, & ipse palam in vulgus quoq; cōfessionatus est. Nō esse quidem eas contēendas, nec tñ in eis fidendū, quā modo sisuissent p̄ indulgentiaros prēdicatę, nec Martini nos mē hodie vllus forte nosset. Sed & in seipsis iā diu corruissent, morientibus pre fame cōmissarijs, si popul⁹ nō ouisset non esse in eas fidendū. Itaq; quā ego fore putabam summā disputationis & rem oīm periculosisimā, adeo sine negotio confeſſus, ut nihil fere segnius tractauerim⁹ immo nūc infoelici⁹ & miserius habuerunt indulgentię. Quare satistutus mansit sermo meus de indulgentijs vernaculus, cū his quę in resolutorio & contra Sylvestrum in hanc rem scripsi. Licet vel more suo, vel iussu fermenti sui nō potuerit eū irreprehēsum relinquare, causans qđ deciperem hoīes verbis meis & vitā nouā & crucē quā a deo requiri in peccatore, dixerā, tam profundus theologus non intellexit, includere oīm genus malī etiā mortis in hoc mūdo. Nec mirum, quia non scripturas, nec tropos eius, sed lumen naturę Aristotelē & illuminatos eodem lumine doctores dūtaxat legit. Et tñ velut Moab arrogātiss. plus presumens qđ posset, omnia qđ vñq; dixisse calūniasi & traducere conabatur.

Proinde miror quid nūc dicturi facturij⁹ sīt fratres illi, qui me passim apud principes & vbiq; terrū haereticū, & nescio quot nominib⁹ criminati sunt, ppter indulgentias, tū schadas satis amplas disputationis cōtrarias, magno (vt dī) stipendio, alienoq; studio paratas in vulgarū, & Chri populum suisim- pudētibus imposturis & in anima sedūxerunt & in corpore, rebus suis spolauerunt, cum videant causam istam ita friguisse in hac disputatione, quam inferno ardentiorem esse voluerūt. Sufficit mihi qđ summa cause cecidit in fœlice Lipsia, & omnisi iudicio indulgentie clamatores qđ eārū ridiculū fuerūt.

De primatu Ro: Ecclesi⁹ acrius certacū est, ego primatum honoris non negauī, nec p̄tatis dedi, saltem iure diuino, nihil repugnaturus, immo constanter confessurus ac defensurus, si facto vel iure humāo eū habeat. Nihil enī minus quero qđ ne a summa sedē sanctorū Petri & Pauli vlla causa quis, p̄ recedat, aut obedientiā debitā subtrahat. Solū ne tot sanctos patres in coelo regnantes, qđ in oriente viuētes, sub Ro: sedē non fuerūt, contra ius diuinum egisse concedam. Ille contra, iure diuino variūq; conat⁹ allērere, cū multas autoritates patrū cōucheret,

inuenit.

snuentū tandem est, eos ambigūos & variōs esse, in alterā sens
tentiam aliquando videri inclinasse, q̄q̄ pro me robustius &
locupletius sentirent, p̄serūm vbi id agūt ex animo, vt Euāges
lum interpretentur.

Iam illud Math. xvi. Tu es Petrus. Item illud Iohan. Pasce
oues meas, Et sequere me, Item confirma fratres tuos, & non
nulla minus ad rem, q̄ hęc, facientia, cū nō vrgerent, tandem
confugit ad Conciliū Constanā, plena fiducia, q̄ esset illic de-
terminatum contrariū, & sententia mea inter articulos Huff. &
Wycliff dānata. Hic totus īmō oratus anhelabat, quo poterat
odiosius, in ouere inuidiā, quia aliud nō habuit, quo suo fer-
mēto palparet blandius, vbi em̄ defecit in iure diuinū, cucur-
rit ad ius humanū, Probaturus per ip̄m, ius diuinū, neq; sic ī
rideri oportuit, q̄ tantus Theologus tētaret.

Cui ego duo concilia antiquiora & celebriora, Nicenum &
Aphricanū, contra vnū opposui, deinde & ip̄m Constātiense
nō recte fuisse ab ip̄o & fermento nequitę (cui iū seruiebat) ī-
tellectū, Nicenū em Conciliū decreuit Ro: Pont: debere curā
habere Ecclesiastū suburbanarū, sicut Alexandrinū Aegypti
deinde Ep̄os, nō, vt modo ex vrbe emptis pallijs & ptāte, sed
per vicinos Ep̄os ordinandos esse, vt lib, Eccle: hist, x, scribit.
Hic ȳo anguilla ista, aiebat, hoc, vt fieret, pmissum esse a Ro:
pontificib⁹, fingens (vt solet) ex capite p̄prio glossas nouas,
quasi nō imp̄issime & hereticissime fecissent, tam Ro: Pontif-
ices, q̄ Nicenū Conciliū, si vel statuerent vel pmitterent quod
esser contra ius diuinū, Nā si est ius diuinū, Ro: pontificē oia
in omnibus Ecclesijs posse, nō est in eius ptāte permittere con-
trariū, vel vna horafieri, nec in Conciliū ptāte contrarium, aut
de Ro: p̄tifice, vt inseriore suo disponere, aut diuersum, aut
aliud statuere, nō magis certe, q̄ in ptāte ei⁹ sit, pmittere aut sta-
tuere stupra & adulteria licere, Ita siebat, vt mis̄ Ro ināe ptātis
tutor & patronus, primatū h̄t̄c tueri non posset, nisi blasphem-
mare, tū saeculissimū Nicenū Conciliū, m̄ ipsos Pontifices, dū
eos soluisse ius diuinū asseruit. Quid est hereticū & blasphem-
ū, si hęc Ecciana Modestia non est heresis & blasphemia? sed
sic loqui deber, qui loquitur vt hominibus placeat.

Iam cū Cōciliū Aphricanū, vt habetur dist. xcix. c. prime,
prohibuisset Ro: Pontificē appellari vniuersalem pontificem,
dicens in hunc modū, Vniuersalis aut̄ pontifex, nec Roman⁹
appelletur, hic sibi tēperauit quidē a blasphemia, nō dicens, q̄
contra ius diuinū aliud permīssum aut statutū sit, sed glosam

B

erte tanto theologo dignam effinxit, quā non ponerem, nisi
eā scirem glorię audiſſimō disputatori, ſatiſfacere, & gloriā
absolutā ei parere, Dixit em̄, & ſi Ro: Pontifex, nō ſit appellā-
dus vniuersalis Pontifex, tamē appellari debet vniuersalis Ec-
clesię p̄ ontifex. Rſum quęlo tenicas amice, ſine ſuum fermentū
ridere, nemo em̄ dignius rideat ad tam insignem glossam, Ego
glorior metot expensis, non fruſtra Lipſię in oratū, faltem hoc
didicisſe, Nō eſt vniuerſalis, eſt tñ vniuerſalis Ecclesię Ep̄us, nō
eſt forte etiā Moguntinus, eſt tñ Moguntinę Ecclię Ep̄us.

Hęcad mea duo Concilia ille oppoſuit, Nā Nicenū per
verbū, permilis, Aphricanū per nomen, Ecclesię, ſoluit, adeo
facile eſt Magiſtris nostris eximis magnas quaſtiones ſoluere,
& etiā Conciliorū autoritati detrahere, qua tñ mirū eſt, q̄ ſo-
leant alios strenue ad heretim adigere. Nūc yide an ego meli⁹
vel peius ad ſuū vnicū responderim, Certū eſt non oīes arti-
culos Conſtantię dāminatos, eſſe hæreticos, ſicut temerarie &
impudenter latrabat Ecclius, quod probo euidenter, Primū,
ex ipſi⁹ Conciliij verbis, q̄ ſi habent, quidā ex eis ſunt notorie
hæretici, q̄ dā erronei, alij blaſphemī, alij temerarij & ſeditiosi,
alij piaſi aurū offensiui, Hęc ibi. Nonne clārū eſt hęc verba ē
eorū, quoſ hæretici prauitatis inquisitores vocamus, quoſ eo
Concilio appetit tyrannidē obtinuisse, nā horū pene alia nō
eſt vox, q̄ hęc. Iſta pp̄ oſitio eſt hæretica, iſta ſcandalosa, iſta ſe-
ditiosa, iſta offensiua, vel certe Sp̄iſlanciū nimio pſentē, illis
ludentib⁹ aut dormitantib⁹, vigilaſſe, vt coacti ſint oīo im-
prudentes, pp̄pria voce teſtari, ſe qu oīdā dāmnaſſe, nec hæreti-
cos, nec erroneos, ac p̄ hoc catholicos, Christianos, & veros,
Nam ſi dixiſſent ſine diſcretione, oīes eſſe & hæreticos ſimul
& erroneos, ſimul temerarios, ſimul offensiuos, non patet
veritati locus aut fuga, Nūc ipſi diſcernū hæreticos ab erroneis
& ab utriſq; temerarios & ſeditiosos, Dicā ergo, qđ ad me, ſi te
mere & offensiue loquar, mō vere & catholicę loquar? Tu
te vrgeo gladio, alios hæreticos dicis, vt quoſ in fidem peccasse,
certū ſit, alios erroneos, forte, qui in mores & ſtatuta hominū
peccent. Iam de reliquis triūphamus, eos neq; in fidem, neq; i
ſtatuta morū peccare, & ſi forte teneras auriculas, veritatis im-
patiētes mordaci⁹ offendāt, ſufficit q̄ ſint fideles & veri, ſemp
ita fuit, q̄ veritase ēt temeraria, mordax, ſeditiosa, & offensiua.
Ita ego credo hūc vñi eſſe offensiuerū, Ro: Pontificē nō eſſe

iure diuino, dñm oīm in pīte, Quid em̄ atrocitus offendit? quid magis temere dici hodie, & a multis annis potuit? Ita & ille in auribus Thomistarū offendit, quem Gregorij Aris minensis esse, imo Pauli & August. supra esse dixi, om̄ne scz actū hominis esse aut bonū aut malū. Ego qdē rogabā mihi donari, ne om̄es articuli a Concilio damnati dicerent, sed ab aliquo Thomista quosdā Christianissim os intrusos, vt ē iste, Om̄is actus hominis aut est bonus aut malus, sicut om̄is arbor aut est bona aut mala iuxta Euangelium, sed noluīt, verū quid ad me q Thomistę offendit, veritate sufficit q sit neq; hereticus neq; erroneous. Aut si est hereticus & damnatus, iam quid Eccius faciet, qui contra laudabile illud Cōciliū Constatīense, prolaudabili eodem Concilio disputans, cōcessit Carolostadio ipm esse verū & catholicū, nec scholasticos doctores aliter sapuisse, vt dixi supra. O horrendū facinus qdē Eccio Ecclīse sancte patrono sit intolerabile, q Boemorū & hereticorū (vt ei⁹ verbis tonem) patronus cū Concilio contra conciliū sentit, & vt cū suis doctribus Christianus sit, hereticus efficitur. Sed vt dixi, Eccian⁹ Modestię priuilegiū est, sibjpslī libere dissentire, & in re cadē cōtradicōria tenere, sicut & Vienne sociisse testat, & forte etiā Bononię. Claret ergo Conciliū Constanī, nō cōtra me pugnare, nec hereticū, nec erroneous, imo catholicū & veram ex eodem me pbari, vt sic sit concordia cū Niceno & Aphricano Concilio & Constantiensi. Q, aut hēc non vidit Eccius, & sua farina, deinde & heretici prauitatis inquisitores, in causa videtur esse, q omnēshī promptiores ad contumeliam heretici opprobriū sunt, q tantos deceat populo & magistrōs, & hac cecitate percussi, sicut scripturas sacras, & sanctos patres legunt, ita & om̄ia alia, hoc est, non cogitant q̄ bene & q̄ diligenter, sed ad quantū odiū & inuidiam aliorum legant. Ideo quicquid alienū a suo sensō auferint, mox hereticum quoq; affirmant, suā iuxta & oscitantia in legendo, & temeritatem in iudicando om̄ibus ludibrio exponentes.

Deinde, si non placet ista Conciliorū concordia, & pertinaciter mihi Constantiē, vnum contra duo obtendatur, iam nō difficile mihi erit statuere, utrūq; autoritas debeat p̄pōderare, Nā cū Conciliū possit errare, poti⁹ Cōstantiē, q̄ Nicenū & Aphricanum errasse confitear, quod hæc longe felicius q̄ ilud processerint & egerint, ac iam diu sacrī Euangelijs etiam

Bij

præ cæteris Cōcilijs, comparata sīnt, p̄fertim Nicenū, ad quā
gloriā Constantiense necdū peruenit, & in hoc imitabor nos
uissimū Romanū Conciliū, in quo Basiliense damnatū est, &
Constantiense quoq; passum, non parua suę autoritatis detri-
menta, dum Papam supra Conclīum esse sanxit, cuius con-
trariū in Constātiensi definitū est, Atq; ita iniūcēm se repre-
bantia Concilia, interīm satis nos tuto reddūt, & liberos ad
cōtradicendū vtrīsc; que em̄ sibi dissident, cui cōuenient, atq;
hēc latius, deo dante, cū Eccius in publicū se dederit.

Verū, qñ, vt dixi, hac disputatione magis tēpus ē perditū,
q veritas quæsita, volo ppositionū mearū resolutiōnes in lus-
cem dare, confisus, maiorem cognitionis fructū hinc puen-
turū, q̄ si bissepties ad hūc modū disputetur, Quare, si cui vī-
dear errare, age, cōfutet errorem, si odit, aut rectiora doceat, si
diligit. Habes m̄ chariss. Spalatine, historiā fere totam, nam
siqua alia non dixi, ad reverentiam vniuersitatis Lipsiēn. mīhi
charissime, nō dixi, ne regis Idumeę ossa ad cineres redigerem,
q̄ p̄ q̄ nisi scirem hoc meis peccatis debitū, satis indigne ferrem,
me tam sterilibus negotijs occupari, de indulgentijs, primitu
& priuilegijs, alijsq; ad salutem nihil necessarijs rebus, quibus
ab optimis nostro Iēculo studijs auocor indignabūdus. Nā
vt Illustriss. Princeps dux Georgius, prudētissime ambos nos
verberās, dixit, siue hoc sit iure diuino siue humano, Ro: Pon-
tis ex eſt & manet summus Pontis ex, ita vere dixit, & nō leuis-
ter, inutilem hanc nostrā disputationē, insigni hac modestia
taxauit.

Persuasus vero sum, vbi hēc viderit Eccius meus, Ecciana-
q factio, statim vociferatos esse, non seruasse me fedus,
nec conuētioni paruisse, vbi cautum est, ne disputatione inuul-
getur ante decretū iudicij, Quasi vero vllū pāctū nobis vnq
seruauerint ipsi. Respondeo tñ, me cōuenisse, ne p nos dis-
putatio euulgetur ea q̄ manu Notariorum excepta est, cetera
vero exemplaria, sicut permittebatur cuiuslibet, sibi eadem col-
ligendi ptas, quis phibebit ne edant? Sed esto, nec ipsa edat,
metū Notarij exemplar non edetur, pulchre ita seruato pācto,
Verū ne p̄t̄era scriberem, nō pepigī, sm̄ o palam protestatus
sum, cū iniquioribus nostram libertatem cōditionibus vexar-
ent, ne p̄sumerēt me tacitū, itaq; nolo tacere, Sed singe me
ita pepigisse, rogo, vter primo soluit pāctū Nonne Eccius, q
vt audio, ampullosis & iniquissimis literis, etiā Illustriss. Prin-
cipē & patronū nostrū, (quē suę factioni stupidissimę simile

somniat) corrūpere molit⁹ est, pessima de me, q̄d̄ p otuit recē
sens, quasi negasse S. patrū simul oīm sententias, mihi soli are
rogarim scripture intelligentiā. Cōcilia negarim, h̄eretico s de
fenderim, his cīm mendacj̄s, homo ille purus & sanctus Theo
logus, tam sacrū & venerabile caput ausus est tentare, & me co
ram optimo principe tam egregie cōmendare. Q uid ad alios
putas, scribit & loquitur (sine scz paci vio latiōe) qui ad n̄m
patronū ita scribit. Aut quid apud emulos meos verū dicit,
qui ad talē, tam prudentē, tam formidabilis iudicij principē
mentiri, nihil pudet. Audio deniq̄ confusione eū quasdam in
terpretationes super articulis quibusdam, mihi per inquietos &
mali sui cupidos fraterculos impositis, atq̄ iterū me corā mag
natibus, mira charitate Manicheū Hussitam Vicklesistam, &
nescio quot generibus h̄ereticum descripsisse, sic solet Ecciana
Modestia seruare paciū, verū hanc suam insanīa mihi facile est
contemnere, qui norim hominis ferme totam suppelleatilē,
Atq̄ vbi illa sua genimina in manus meas venerint, spero, q̄
Eccū meū digne & magnifice tractare possim, si qua tandem
via intelligere possit, qd̄ sit multa pacisci & nihil seruare, & tñ
ab alijs seruanda expostulare, atq̄ his omnibus aliud nihil q̄
rere, q̄ ut noceat & veritatem conculceret.

Interim mihi sufficit, q̄ carnifex illa conscientiarū Theolo
gistica, cui totū debeo, quod mea conscientia patitur, cecidit in
hac disputatiōe. Nam prius dīcīceram, Meritū aliud esse cons
grui, aliud condigni, facere hominē posse qd̄ in se est ad obti
nēndā gratiā, posse remouere obicē, posse non ponere obicē
gratiā, posse implere prēcepta de quo ad substantiā facti licet
non ad intentionē p̄cipientis, liberū arbitriū posse in vtrūq;
contradicitoriorē, voluntatem posse ex puris naturalibus dili
gere deum super om̄ia, posse ex naturalib⁹ haberi actū amoris
amicitiae, & id genus monstra, quē pro primis ferme prin
cipijs feruntur Scholasticę Theologicę, & omniū libros & aures
impleuerūt. At nunc hi omnes errores, sub Ecciano p̄sidio &
triumphabundis signis, satis strenue ceciderūt, sine villo ferme
Marte, conterriti ad solum conspectū duarū p̄positionis Ca
rolostadij, quarū prior h̄ec Augustini. Liberū arbitrium sine
gratia nihil valet, nisi ad peccandū. Posterior Ambrosij h̄ec,
Liberū arbitriū sine gratia tāto citius p̄pinq̄uat iniquitati, q̄to
fortius intenderit actioni.

B iñ

Similia Trophea & spolia retulerunt ferme, & indulgentiae
ex hac pugna, quas non mitiore (vt garris) sententia viles esse
admisit, sed viles solū pigris & stertentibus, cæterum insaniam
esse defendit, si quis eas bonas & viles esse Christiano homini
dixerit. Hæc inq̄ mihi interim satis sunt euenis ex hac dis-
putatione, quæ ideo recitaui, vt iactantiā gloriōsam Eccianę
hæresis aliquantulū iuuarem. Cetera vbi hęc quispam eorum
imperierit, fortasse dabit dominus in lucem venire.

Vidisse te credo Eccij excusationem aduersus Philip-
pum nostrū satis dignā Ecciano genio, in qua homini etiam
in sacris literis, terq; quaterq; omnibus Eccij docti ori, deniq;
& sordide illius Eccianę Theologię non ignaro, opprobat
pro magno vitio Grammaticam professionem, Tam recto
sunt iudicio Magistri illi nostri Eximij, vt eruditio nō metiat
secundū qualificatio nes suas, & inanēs titulos. Conatus est &
eundem mihi inuidiosum reddere, dū mihi & ingenij & eru-
ditionem, nescio quātā tribuit, Nā vt hoc etiam scias, me qđ
nō nihil glorię retulisse ex disputatione ista. Tribuit mihi Ecc-
cius eruditio nō, Tribuit & Lipsenses, adeo (qđ fama cepi) vt
nisi Eccio, subsidiarias opes sufficiant ipsi, fateantur Ecciu a
me fuisse pstratū, Atq; ita victoria iam ab Eccio i Lipsenses in-
cipit migrare, Rursus dicitur illū magnificum contempnorem
Lipsenses habuisse, pro bonis quidē hominib⁹, sed in quib⁹
longe plura sperasset, & se solum omnia fecisse. Ita vides nouā
quandā Ilfada & Aeneida illos cantare, & me saltē Hectora &
Turnū arbitrari, quo illū Achillem & Aeneā statuant, nī qđ i
hoc victoria fluctuat, an suis id Eccius pstrerit, an Lipsensium
viribus & copijs, Certū est ipsum solū semper clamasse, illos
autem semper tacuisse, putas ne magnas me illis debere grās? Sed
redeo ad Philippū, quē tantū abest, vt vllus Eccius mihi red-
dere possit inuidiosum, vt in omī mea professione nihil ducā
antiqui⁹ Philippi calculo, cui⁹ vni⁹ iudicij & autoritas mihi
stāt pro multis milibus sordidorū Ecciorū, Neq; me pudet, &
si Mḡm artiū philosophie & Theologie, & omib⁹ pene Eccij
titulis insignē, si hui⁹ mihi grāmatistē diffenserit ingenij, meo
señiū cedere, qđ & s̄p̄ius feci, & q̄ irottidie facio, ob diuinum
donū, quod deus in hoc s̄c̄tile vasculū (Eccio quidem con-
temptibile) larga benedictione infudit, Philippū non laudo,

creatura est dei, & nihil, sed opus dei mei in ipso veneror, Nec
Eccū vitupero, sed crassas istas seminandas discordis & inuidiis
cōcitādē vaficias toto corde detestor, abominorq; quas necq;
frequenter, necq; maligniores vscū vidi, q; in Eccio, quibus
& pene totius nostrę disputationis farraginē fermentauit, nam
hac vna sola pene re pessima, potens est Eccius, ad rem Theo
logicam, ονοσ τροσ λυραν, Sed iam ad resolutiōes accedo
tu interim cura ut Illustriſſ. Principi Eccium cōmendes sicut
eipm cōmendari meruit, q; q; nihil hoc officio sit opus apud
tanū Principem Vale Vuittembergē M. D.XIX. Assum-
ptionis Mariæ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN